

Türkiye Elektrik Kurumu Kanun Tasarısı Hakkında Elektrik Mühendisleri Odası Görüşü

A — GENEL:

Yıllardan beri TÜRKİYE ELEKTRİK KURUMU (TEK) adı ile bir teşkilâtın kurulması için çalışmalar yapılmış ve birkaç defa kanun tasarısı hazırlanmış ancak bu tasarıların kânun haline getirilmesine imkân olamamıştır. Bunda meselenin çözümü için takip edilecek yol hakkında bir fikir birliğine varmadan kanun tasarısı hazırlama yoluna gidilmesinin büyük ölçüde rol oynadığını kabul etmek gerekir. Bu kerre hazırlanmış olan tasarı, çeşitli müesseselerde vazife almış ODAMIZ üyeleri tarafından gözden geçirilmiş ve genel olarak uygun mütalâa edilmiştir.

B — MADDELER HAKKINDA GÖRÜŞLERİMİZ :

Odamızca, genel olarak uygun görülen tasarı'nın daha mükemmel bir hale gelmesini temin etmek üzere maddelerde görülen noksanların giderilmesi ve uygulamada tereddüde yer vermeme-si bakımından aşağıdaki hususların göz önünde tutulmasında fayda görülmektedir.

Madde 1). 440 sayılı kanuna tâbi olarak kurulacak TEK'in ihtiyaca göre müessese, bölge ve işletme müdürlükleri kurabileceğini belirtmektedir. Ancak tasarıda bu organların nasıl teşkilâlanacağı ve yetkilerinin ne olacağı tasarıda yer almamıştır. Bu durumda 440 sayılı kanunda müesseseler için yer almış genel hükümlerden başka bir uygulama yapmaya imkân kalmıyacaktır. Kanaatimizce 440 sayılı-kanuna göre kurulacak müesseseler TEK'in çalışma alanına giren ancak işletme işlerini yürütmeye müsaittir. Zira müesseselerin yönetimi 440. sayılı kanunda tarif edildiği şekilde müstakil olarak Müessese Yönetim Kurullarınca yapılacaktır. Etüt, araştırma ve inşaat işlerinde müesseselerin müstakil karar vermeleri ve yönetilmelerinin bu yolda yapılmasının mahzurlu olacağı kanaatindeyiz. Bu itibarla sayılan bu alanlardaki çalışmaların merkeze bağlı Bölge Müdürlükleri şeklinde kurulması bunu temin etmek içinde tasarıda bunların nasıl kurulacağını, yetki ve sorumluluklarının neler olacağını ve merkezle ilişkilerinin ne olacağını açıkça göstermek mecburiyeti vardır. Maddenin bunu temin edecek şekilde yeniden kaleme alınması faydalı olacaktır.

Madde 3.f) «..... yapmak ve bunların işletme, bakım ve onarımları için gerekli teknik

ve malî yardımlarda bulunmak,» şeklinde daha açık olarak ifade edilmelidir.

Madde 3.i) «..... öğrenci okutmak, ve yetiştirmek, gerekli.....» şeklinde daha açık olarak ifade edilmelidir.

Madde 3.h) «..... teçhizat ile yakıt ve ham maddeleri yurt.....» şeklinde daha açık olarak ifade edilmelidir.

Madde 5.c) Paragraftaki «bakiye» kelimesinin ne olduğu tarif edilerek fikir daha açık olarak ifade edilmelidir.

Madde 6) Köylere teknik yardım ve eleman yetiştirme masraflarının da proje masrafları gibi geri ödemeye tâbi tutulmaması yerinde olacaktır. maddenin buna göre yeniden kaleme alınması.

Madde 11) Son paragrafın sonuna «Bu tahviller devlet tahvillerinin sahip olduğu hertürlü hak, imtiyaz, ve muafiyetten faydalanmalı» ibaresi eklenerek fikir daha açık olarak ifade edilmelidir.

Madde 14.d) Fıkranın sonu «..... incelemek ve karar almak,» şeklinde ifade edilmelidir.

Madde 14.f) Fıkranın «TEK personelini atamak veya atamaya yetkilileri tayin etmek, müessese.....» sekiminde ifade edilerek lüzumsuz formaliteleri azaltılmalıdır.

Madde 16) «TEK'in bir Genel Müdürü ve yeteri kadar Genel Müdür Yardımcıları bulunur.» şeklinde ifade edilerek daha serbest olarak ihtiyaca göre hareket imkânı sağlanmalıdır.

Madde 24) İkinci paragrafın sonu «..... ve remezler ve uzatamazlar» şeklinde fikri daha açık ifade, edecek hale getirilmelidir.

Madde 27) TEK'in satın alacağı enerji fiyatlarının tesbitinde TEK'in malik bulunduğu net sabit kıymetler ile mütedavil kıymetlerin ilgisi olmadığına göre maddenin fikri daha açık olarak ifade edecek şekilde yeniden kaleme alınması gereklidir.

Madde 38) Tasarıda şehir içi dağıtım şebekesinin nasıl yapılacağı ve bu konuda mahallî idareler ile nasıl anlaşmaya varılacağı açıklanmamıştır. Bu itibarla maddeye, şehir içi iletim ve dağıtım şebekelerinin de ithal edilmeli, TEK ile mahallî idareler arasında yapılacak bu işlerle 11-

gill anlaşmaların bir yönetmeliğe bağlanmalı ve ve bilhassa Belediye hudutları içerisinde bu maddede içerisindeki hizmetlerle ilgili olarak mahallî idarelere ait sokak, park, meydan gibi umuma ait yerlerin İstimlak ve irtifak hakkına konu olmaksızın TEK tarafından kullanılabilmesi belirlenmelidir.

Madde 37) Son paragraf «... üretimi İçin iç ihtiyaç olarak ...» şeklinde ifade edilmeli ve maddenin sonuna TEK'in ihtiyaçları için millî emlakta ait arazinin bedelsiz tahsis edileceğini, TEK'in yapacağı etüt, araştırma ve ölçüler için imtiyaz ve ruhsat olma lüzum olmadığını belirtmesini, TEK'e alt tesislerde enerji üretimi için sarf ve istihlak edilecek akaryakıttan (üretilen enerji başka yerlerde istihlak edileceğini-

den) 5237 sayılı kanunun 30'uncu maddesi gereğince belediye resmî alınamayacağını belirtilmesini sağlayan fıkralar eklenmelidir.

Geçerli maliye ve gerekse mahallî idareler tarafından alınmakta olan elektrik istihsal ve İstihlak ile ilgili vergiler mantıkî bir sebebe dayanmaksızın elektrik flatlarının yükselmesine sebep olmaktadır. Buraları da kaldırılması çareleri aranmalı ve bu konuda da maddeye gerekli fıkralar eklenmelidir.

Geçici Madde 8) Birinci paragrafın sonu «... ancak bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten sonra faaliyetlerine devam edecek İdare, teşekkül, kurum ve işletmeler bünyesinde kalmak İsteyenler hakkında bu madde hükmü uygulanmaz» şeklinde düzeltilmelidir.

Mesken Komisyonu Raporu

Sayın Üyelerimiz,

Genel Kurulumuz'un mesken kredisi Üzerinde hassasiyetle durduğu malûmunuzdur. Bu cümleden olarak Yönetim Kurulumuz bir komisyon kurarak mevzuu incelemiştir. Aşağıda bu komisyonun raporunu sunmaktayız. Mesken komisyonunun verdiği görevleri yerine getirerek büyük belediyelere yazılar yazılmış ancak müsbet cevap alınamamıştır. Bilgilerinize sunmakla bah-tiyarız.

18, 25 ve 31 Mayıs 1966 tarihlerinde toplanan Komisyonumuz Elektrik Mühendisleri Odası üyelerini mesken sahibi kılma konusunu incelemiş ve işbu raporu tanzim etmiştir :

I — Odamız üyeleri finansman bakımından aşağıdaki üç kategori altında mütalâa olunmuştur :

- a) işçi Sigortalarından mesken kredisi almaya hak kazananlar,
- b) Türkiye Emlak Kredi Bankasından fenden kredi alabilecekler,
- c) Kendi imkânları ile inşaat yaptırabilecek olanlar.

Böylece finansman İmkânları bakımından üç kategori altında toplanan üyelerimizi işçi Sigortaları mevzuatı muvacehesinde tek bir kooperatifte birleştirmeye imkân bulunmadığından «Arsa alınması ve mesken yaptırma kooperatifi» adı altında İki ayrı kooperatif kurulmasına zaruret hasıl olmuştur. Şöyleki :

- a) işçi Sigortalarından kredi almaya durumu müsait olanların kuracağı kooperatif,
- b) Emlak Kredi Bankası yapı tasarrufundan faydalanacak olanlarla oto finansman yoluyla iştirak edecek olanların katılacağı kooperatif gerek arsa alınması ve gerekse mesken yapılması için kooperatif kuracak ortakların asga-

ri sayısı 7 olacaktır. Bu hususta tam bilgiyi verebilecek olan işçi Sigortaları TİP Kooperatif Statüsü'dür.

Bu örneğe göre kurulacak Kooperatiflerin statülerinin Ticaret Bakanlığınca tescilini müteakip arsa temini için teşebbüse geçilmelidir. İşçi Sigortalarından kredi alacak olanlara ait kooperatife arsa temin etmezden önce sigorta ile temas olunması ve bu hususta muvafakat alınması şarttır. Aksi halde lalettayin bir arsa için Sigorta kredi vermemektedir. Arsa temini hususunda İki yol mevcuttur. Bunlardan birisi 6188 sayılı kanun hükümlerinden faydalanılarak Belediyeden ucuz arsa tahsisidir. Bu maksatla Ankara ve İstanbul Belediyelerine Komisyonumuz tarafından birer yazı yazılmış İse de henüz herhangi bir cevap alınamamıştır. Diğer de şehrin imar sahası dahilinde arzu edildiği gibi münasip bir arsa satın alınmasıdır.

II — Yukarıda mahiyeti açıklanan iki kooperatiften herhangi birinin kurulabilmesi için Odamızın yayın organı vasıtasıyla, durumun üyelere duyurulması ve aynı guruba dahil ilgili üyelere ilk yedisinin bir araya gelerek tip statüye göre nihai kooperatif tüzüğünü hazırlamak üzere teşebbüse geçilmesi gereklidir.

Durumu bilgilerinize arz ederiz.

Başkan
Tahsin ABMAY

Üye
Hüseyin PEKİN

Üye
İbrahim BERZEK

Üye
Semih ÖZGÜL